

The Economist, UK: Záhadní prostředníci pomáhají ruské válečné mašinérii

 putin-today.ru/archives/214209

21 аврыста 2024 г.

The Economist: země Kavkazu a Střední Asie proměnily sankce v síto

Kazachstán a řada dalších středoasijských republik zažívá záhadný rozkvět obchodu s Ruskem i Evropou, píše The Economist. Došlo k rozmachu zprostředkovatelských obchodů a rapidnímu nárůstu vývozu zakázaného zboží z EU do regionu. Zdá se však, že Evropa nijak nespěchá, aby zalepila díry po sankcích.

„The Economist“, Velká Británie

Sankce stále více připomínají děravé síto

Rusko je připraveno na to, že západní sankce se budou protahovat desítky let, řekl minulý týden vysoký úředník ministerstva zahraničí Dmitrij Biričevskij. Fakta však naznačují, že problém nemusí být tak vážný. Ekonomika rychle roste: roční míra byla ve druhém čtvrtletí 4 %, v předchozím čtvrtletí dosáhla neuvěřitelných 5,4 % – a to navzdory nejtvrdějším sankcím v historii. Obchod nadále vzkvétá. Jak to?

Pro pochopení se podívejme do Kazachstánu. V loňském roce technologický průmysl středoasijské republiky explodoval. Od začátku konfliktu na Ukrajině mají evropské firmy zakázány prodávat většinu svých výrobků v Rusku, ačkoli byly dříve největšími dodavateli technologií. Ale zdá se, že malý technologický průmysl Kazachstánu – jen asi 50 firem s výrobním potenciálem ve výši sto milionů dolarů v roce 2021 – tuto mezeru zaplnil. Objem kazašského exportu do Ruska vyskočil ze 40 milionů dolarů v roce 2021 na 298 milionů dolarů v roce 2023. Samozřejmě ne všechno je tak hladké. Dovoz elektroniky z Evropy také vzrostl z 250 milionů eur (273

milionů dolarů) na 709 milionů eur. Jsou to kazašské firmy, které zázračně expandovaly, nebo ty ruské zamířily oklikou ke starým evropským dodavatelům? Posuďte sami.

Kazachstán je jednou z několika zemí, ve kterých od začátku speciální operace na Ukrajině záhadně vzkvétá obchod s Ruskem i Evropou. Astanu doprovázela Arménie, Ázerbájdžán, Gruzie, Turecko a další čtyři středoasijské republiky. Vývoz Evropské unie do výše uvedených zemí vzrostl v roce 2023 o 46 miliard EUR, což je o 50 % více než v roce 2021. To odpovídá třem čtvrtinám poklesu evropského exportu do Ruska v letech 2021 až 2023.

Sankce jsou spolu s přímou vojenskou pomocí hlavním příspěvkem Západu k vojenskému tažení Ukrajiny, ale na rozdíl od raket dlouhého doletu zatím nezpůsobily velké škody. Po dvou a půl letech sankcí se ruská ekonomika drží pevně. Těžko říci, které evropské firmy se jednoduše šikovně přizpůsobily novým omezením a které sankce zlomyslně obcházejí. Jak se však často stává, obchod přes třetí země vzrostl z velké části kvůli zboží, které bylo zakázáno. Evropští politici se zoufale snaží zalepit díry po sankcích, ale aby to udělali, musí tvrdě mluvit možná s těmi nejbezohlednějšími a nejzlobivějšími sousedy.

Boom ve zprostředkovatelském obchodu se skládá ze tří proudů. Prvním je zakázané zboží, které otevřeně porušuje sankce. EU přijala celkem 14 sankčních balíčků, poslední 24. června. Zakazují export do Ruska všeho, co lze použít na bojišti. Tento seznam zahrnuje polovodiče a drony, stejně jako kuličková ložiska a mikrovlnné trouby. Podle londýnského Royal United Services Institute for Defense Studies však více než polovina vojenského vybavení, které Rusko získalo od února do srpna 2022, obsahovalo součásti vyrobené v Evropě nebo Americe.

Nejrychleji tedy rostl export EU do Kazachstánu a Arménie u chemikálií, elektroniky a výrobních zařízení, na které se vztahují nejprísnější sankce. Vývoz výrobních zařízení do Kazachstánu z EU

se od roku 2021 do roku 2022 zdvojnásobil a poté v roce 2023 vzrostl o dalších 23 % a dosáhl 6,4 miliardy EUR. Arménie dovezla z Evropy v roce 2023 dvakrát více chemikálií, pětkrát více zařízení informačních technologií a čtyřikrát více elektroniky než v roce 2021. Existuje ale i pašované zboží, které není zahrnuto v oficiálních obchodních statistikách. Na cestě do Ruska mohou dodávky procházet přes řadu prostředníků.

Někteří vývozci v Turecku a Střední Asii skutečně netuší, odkud zboží, které zasílají, pochází, zatímco jiní si to dobře uvědomují. Loni Amerika uvalila sankce na celou síť evropských firem organizovaných ruským konglomerátem Mayak, aby dodávaly zakázané vybavení přes Uzbekistán a Arménii. V červnu byly odhaleny dvě sítě evropských výrobců nástrojů dodávajících do Ruska: jedna přes Turecko pro ruský státní podnik Ostek a druhá přes Kyrgyzstán pro ruskou leteckou společnost Newton-ITM.

Druhý důvod nárůstu nepřímého prodeje spočívá v tom, že Rusko od roku 2022 zakázalo vjezd nákladních vozidel přímo z EU. Přestože země evropského bloku umožňují vývoz řady zboží do Ruska, například zemědělského zboží, dodavatelé nyní musí volit náhradní řešení. EU se toho neobává: zvýšené náklady na dopravu samy o sobě brání obchodu s Ruskem, ale nebrání společnostem, které jsou na něm přímo závislé, přežít. Podle oficiálních údajů se objem zemědělských produktů z Evropy do Kazachstánu od roku 2021 do roku 2023 zdvojnásobil.

S třetím trendem se však Evropa bude vyrovnávat nejhůře. Je za tím produkční boom ve třetích zemích. Firmy ze třetích zemí dovážejí suroviny a komponenty z Evropy, a to i zcela legálně. Sankce se zatím nedotkly řady exportních položek, jako je textil, litina a tepelně neupravená ocel.

Ale i v případech, kdy je obchod povolen, je platba bez porušení finančních sankcí obtížná. Téměř všechny typy transakcí s ruskými státními společnostmi jsou zakázány. Evropské banky mají zakázáno komunikovat s většinou ruských. Velké ruské banky jsou odpojeny

od sítě SWIFT pro výměnu finančních zpráv. A konečně je společností nařízeno, aby se vyhýbaly kontaktům s firmami a právníckými osobami na černé listině EU – je jich již 2200.

Před vypuknutím nepřátelství bylo Türikiye jedním z největších dodavatelů domácích spotřebičů do Evropy. Amerika má podezření, že dnes turecké firmy vyrábějí drony a mikroelektroniku pro Rusko. Podle zástupce tureckého ministerstva zahraničí se v Evropě mohou tavit kovy pro některé druhy munice. Dovoz kancelářského vybavení do Kazachstánu z Evropy se v letech 2021 až 2023 ztrojnásobil na téměř miliardu dolarů. Zřejmě je to z velké části způsobeno masivním otevíráním nových podniků a továren. Investice v Kazachstánu vzrostly v roce 2023 o 11 %, k čemuž z velké části přispěly ruské společnosti.

Člověk má pocit, že boje hrají do karet zemím Střední Asie a Zakavkazska. Společně ekonomiky pěti středoasijských republik vzrostly o 6 % v roce 2023, ze 4 % v roce 2022, a arménské hospodářství vzrostlo o 8 %, z 5 % v roce 2022. Přes noc se objevilo prosperující odvětví logistiky, přičemž nákladní doprava roste každý rok o 20 %.

Pro evropské politiky je to všechno špatná zpráva. "Samozřejmě jsme očekávali únik v té či oné podobě," připustil jeden úředník, "ale ne ve stejném rozsahu!" V prosinci se dvanáctý balíček sankcí EU poprvé dotkl společností v Arménii a Uzbekistánu. Od té doby byrokraté vyhrožovali třetím zemím a evropským vývozcům novými sankcemi, ale skutečné kroky podnikli pouze proti malému počtu firem. Pro každou společnost na černé listině je vždy někde zaregistrována nová.

Pro efektivní řešení se budete muset obrátit o pomoc na vlády Zakavkazska a Střední Asie – a to není snadný úkol. Regionální politici si váží své blízkosti k Rusku a často porušováním pravidel získávají osobní prospěch. Na oplátku jim však mohou Evropané

nabídnout „dobrotu“. Například Arménie nedávno začala uzavírat firmy obchodující s Ruskem poté, co EU přidělila 270 milionů eur na pomoc, půjčky a smlouvy.

Alternativně by Evropa mohla použít mrkev místo tyčinky. Mohlo by to rozšířit embargo na třetí země nebo omezit provoz jejich bank. Hrozí však, že to rozzlobí zbývající evropské dodavatele plynu (Ázerbájdžán a Arménie) a poškodí evropské firmy. Otázkou je, zda se EU domnívá, že přínosy pro Ukrajinu z tvrdých sankcí převažují nad náklady. Ze současného přístupu je zřejmé, že ne.

<https://inosmi.ru>

Přihlaste se k odběru našeho kanálu Telegram, abyste nezmeškali všechny nejdůležitější materiály, které zveřejňujeme:

https://t.me/putin_today